

İnebahtı Muhafızlarının 1797 Tarihli İmdâd-ı Hazariyye Gelirleri

Kamil ÇOLAK*

ÖZET

Osmanlı Devleti XVII. yüzyıldan itibaren devlet görevlilerinin maaşlarında bulunan askerlerin giderlerini karşılamak amacıyla savaş zamanlarında imdâd-ı seferiyye, 1717-1718 yıllarından itibaren de barış zamanlarında imdâd-ı hazariyye vergisi toplamaya başlamıştır. 1797 tarihinde İnebahtı muhafızları için toplanan imdâd-ı hazariyye vergisinin yeterli gelmemesi üzerine Tırhala ve Eğriboz sancaklarından maaş tahsisi adı altında muhafızların imdâd-ı hazariyyelerine takviye yapılmasına karar verilmiştir. Bununla ilgili olarak Tırhala ve Eğriboz sancaklarında bulunan kazalara taksimat yapılırken kazaların ekonomik ve stratejik durumu göz önüne alınmış, her kaza ödeyebileceği oranda maaş tahsisiyle yükümlü kılınmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnebahtı, Tırhala, Eğriboz, imdâd-ı hazariyye, imdâd-ı seferiyye.

İmdâd-ı Hazariyye Revenues of Inebahti Guardians dated 1797

ABSTRACT

Beginning with the 17th century, the Ottoman Empire began to collect *imdâd-ı seferiyye* tax (urgent war contributions) in order to finance the expenses of the soldiers under the command of the governors. Parallel to this tax in 1717-1718 a new tax called *imdâd-ı hazariyye* (emergency peacetime contributions) were introduced by the government. *İmdâd-ı hazariyye* tax collected in 1797 for the guards of Inebahti was insufficient. Therefore, it was decided that Tırhala and Eğriboz *sancaks* had to supply financial support to the *imdâd-ı hazariyye* revenues of the guards of Inebahti in the name of *maas tahsisi* (salary assignment). During the designation of this salary assignment the economic and strategic conditions of the towns in Tırhala and Eğriboz *sancaks* took into consideration and every town was responsible for the salary assignment in accordance with their incomes.

Key Words: Inebahti, Tırhala, Eğriboz, imdâd-ı hazariyye, imdâd-ı seferiyye.,

Giriş

Osmanlı Devleti'nde ilk devirlerden itibaren devlet adamlarına ve askerlere zamana ve şartlara göre değişen oranlarda maaş ya da bir gelir kaynağı tahsis edildiği bilinmektedir. XVII. yüzyılın ikinci yarısında özellikle Avusturya ile yapılan savaşların devleti ekonomik anlamda sıkıntıya sokması *imdâd-ı seferiyye* adıyla bir vergi toplanmasına neden olmuştur. Önceleri borç olarak toplanan bu vergi zamanla savaş zamanlarında tahsil edilen olağan bir vergi haline dönüşmeye başlamıştır. 1717-1718

* Yrd.Doç.Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.

yıllarına geldiğinde bu defa *imdâd-ı hazariyye* adıyla başka bir vergi toplandığı dikkat çekmektedir. *İmdâd-ı seferiyyenin* bir alternatifi gibi görünen ve barış zamanlarında yılda iki ya da üç taksit halinde tahsil edilen bu vergi eyaletlerdeki devlet görevlilerinin masraflarının karşılanmasında kullanılmıştır. Bir kazadan toplanan *imdâd-ı hazariyye* vergisinin yeterli gelmediği durumlarda pratik bir çözüm olarak başka kazalardan *maaş tahsisi* adıyla takviye yapılması yoluna gidilmiştir. Bu konuya örnek olması açısından çalışmada 1797 yılında İnebahtı muhafızları için toplanan *imdâd-ı hazariyye* vergisinin yetersiz kalması üzerine Tırhala ve Eğriboz sancaklarındaki halktan *maaş tahsisi* adıyla katkıda bulunmalarının emredilmesi detaylarıyla incelenecektir. Böylece İnebahtı örneğinden hareketle *imdâd-ı hazariyye* vergisinin toplanmasında dikkat edilen hususlar ortaya konulmaya çalışılacaktır.

İmdâd-ı Seferiyye ve İmdâd-ı Hazariyye Vergileri

XVII. yüzyılın başlarından itibaren Osmanlı Devleti savaşların ortaya çıkardığı mali krizleri aşmak için zengin kimselerden borç para alma yoluna gitmiştir ki buna *imdâdiyye* ya da *imdâd-ı seferiyye* adı verilir. 1686 yılının sonlarına doğru Macaristan sınırlarında yaşanan mağlubiyet üzerine yaşanan mali krizi aşmak için merkezi hükümet Osmanlı topraklarında yaşayan bütün ayan ve eşraftan borç para toplamaya karar vermiştir. Aynı çerçevede valilerden, saray kadınlarından ve İstanbul'daki ulemeden da katkı sağlamaları istenmiş ancak ulema bu talebe tepki gösterdiğinden *imdâdiyye*den muaf tutulmuştur. 1688 yılında kapıkullarının başını çektiği bir grubun ısrarı ve şeyhülislamdan alınan fetvayla, askeri harcamaları karşılamak amacıyla imparatorluk sınırları içinde yaşayan herkesten *imdâdiyye* vergisi toplanmasına karar verilmiştir. Ancak bahsi geçen grubun saf dışı kalmasıyla bu uygulamadan vazgeçilmiştir. 1698 yılına geldiğinde yine savaşlar nedeniyle artan askeri harcamaları karşılamak için Mısır ümerası dahil olmak üzere yüksek rütbeli devlet görevlilerinden ve evkaf-ı hümayun gelirlerinden *imdâdiyye* toplanması kararlaştırılmıştır. Devletin bu uygulamayla reayaya yük olmadan artan savaş masraflarını iç hazineden ve varlıklı kesimden karşılamaya çalıştığı anlaşılmaktadır.¹

İmdâd-ı seferiyyenin başlangıçta zengin kimseler ile bazı ileri gelenlerden borç olarak alındığı söylenmişti. Ancak Ahmet Tabakoğlu 1687 yılına ait Ruznamçe kayıtlarından aktarmalar yaparken defterin ilk sayfalarında *imdâd-ı seferiyyenin* ileri gelenlerden borç olarak toplandığı bilgisinin yer aldığını, son gün kayıtlarında ise bu ifadeye yer verilmediğini belirtmektedir. Benzer şekilde 1689 yılında sultan, vezir ve diğer bazı kimselerin vakıflarından *imdâd-ı seferiyye* toplandığını ancak borç olarak alındığı konusunda hiçbir açıklama bulunmadığını ifade etmektedir. Anlaşıldığı kadarıyla *imdâd-ı seferiyye* başlangıçta borç olarak alınırken zaman içinde savaş zamanlarında tahsil edilen olağan bir vergi haline dönüşmeye başlamıştır.²

1717 yılında Habsburglara karşı alınan mağlubiyetlerden sonra *imdâd-ı seferiyye* vergisinin toplanmasıyla ilgili yeni bazı düzenlemelere gidilmiştir. Toplanan *imdâd-ı seferiyye* vergisinin yarısıyla valilerin komutasındaki *sekan-levendlerin* masraflarının karşılanması, diğer yarısıyla da *kapu halkının* finanse edilmesi öngörülmüştür. Bunun

¹ Halil İnalçık, *Military and Fiscal Transformation in the Ottoman Empire, 1600-1700*, Archivum Ottomanicum, VI, Louvain, 1980, p.322-324.

² Ahmet Tabakoğlu, *Gerileme Dönemine Girerken Osmanlı Maliyesi*, İstanbul 1985, s.266-267.

yanında *imdad-ı seferiyyenin* tahsili için araziye çıkıldığında ilave vergilerle halkın mağdur edilmesi engellenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla Rumeli, Anadolu, Karaman ve Sivas dışındaki eyaletlerde *imdad-ı seferiyye* mahalli olarak avarızhane hesabına göre tahsil edilmiş ve toplu olarak beylerbeylerine ya da onların vekillerine teslim edilmiştir. Yeni düzenlemeyle *imdad-ı seferiyyenin* tahsilatında yetkiler ayan ve eşrafla birlikte çalışacak olan kadılara havale edilmiş, böylece reaya taşradaki bazı devlet temsilcilerinin usulsüz vergi taleplerinden korunmaya çalışılmıştır.³

Savaş olduğu dönemlerde *imdad-ı seferiyye* vergisi sayesinde maiyyetlerinde hatırı sayılır sekban-levend birlikleri istihdam eden valiler, barış zamanlarında bu vergiden mahrum kalmaları nedeniyle askerlerin masraflarını karşılayamamış ve önemli bir kısmını tasfiye etmek zorunda kalmıştır. Bu durum boşta kalan sekban-levendlerin hayatlarını devam ettirmek adına eşkıyalığa meyletmelerine neden olmuş,⁴ maiyyetlerinde az sayıda sekban askeri kalan valiler asayişini sağlamakta zorlanmaya başlamıştır. Barış zamanlarında karşılaşılan bu durumun üstesinden gelebilmek için merkezi hükümet *imdad-ı hazariyye* adıyla yeni bir vergi ihdas etmek zorunda kalmıştır.⁵ Taksitler halinde toplanarak hükümete ödenen bu vergi tıpkı *imdad-ı seferiyye* gibi her kazadan kadı ve yerel ayanın denetiminde toplanmıştır. Kazaların ne kadar *imdad-ı hazariyye* ödeyeceği hükümet tarafından belirlenmiş, İstanbul'dan gönderilen mübaşirlerin gözetiminde bu vergi tahsil edilmiştir.⁶

İmdad-ı hazariyye vergisi eyaletler için iki, sancaklar için üç taksit halinde tahsil edilirdi. *İmdad-ı seferiyyeler* bir defada tahsil olunurken *imdad-ı hazariyyelerin* toptan alınması kesinlikle yasaktı.⁷ Ayan, kadı, mütesellim, mübaşir ve diğer bazı görevlilerle birlikte *imdad-ı hazariyye* vergisi toplandıktan sonra eyalet valisine ya da sancak mutasarrıfına teslim edilirdi. Verginin toplanmasında görevli olan mübaşire yaptığı işin karşılığı olarak “hizmet-i mübaşiriyye” adıyla bir bedel ödenir, diğer görevlilere de “harc” adı altında bir ödeme yapılırdı.⁸

Eyalet ve sancak beylerinin maiyyetlerindeki askerlerin giderlerini karşılamak için barış zamanlarında tahsil edilen *imdad-ı hazariyye* vergisi, *imdad-ı seferiyye* vergisinin yaklaşık yarısı kadardır. Miktarı daha önceden belirlenmiş olan *imdad-ı hazariyye* vergisi her kazadan avarızhane hesabına göre tahsil edilmiştir. *İmdad-ı seferiyye* ve *imdad-ı hazariyye* vergileri savaş ve barış yıllarında toplanarak birbirini tamamlayan vergiler olmuştur.⁹

İmdad-ı seferiyye ve *imdad-ı hazariyye* vergilerinin doğurduğu önemli bir sonuç vergi toplama görevlerinin yerel idarecilere verilmesi nedeniyle taşrada yerel otonominin ön plana çıkmaya başlaması olmuştur. Buna bağlı olarak *imdad-ı seferiyye* ve *imdad-ı hazariyye*

³ İnalçık, *Military and Fiscal Transformation...*, p.324, 325.

⁴ Halil İnalçık, “Centralization and Decentralization in Ottoman Administration”, *Studies in Eighteenth Century Islamic History*, (Ed. by Thomas Naff and Roger Owen), London, 1977, p.28; İnalçık, *Military and Fiscal Transformation...*, p.326

⁵ Tabakoğlu, *imdad-ı hazariyye* vergisinin ilk defa 1717-1718 yıllarında toplandığını belirtmektedir. Bkz. Tabakoğlu, s.268.

⁶ İnalçık, *Military and Fiscal Transformation...*, p.326-327.

⁷ Yavuz Cezar, *Osmanlı Maliyesinde Bunalım ve Değişim Dönemi*, İstanbul 1986, s.57.

⁸ Meryem Kaçan Erdoğan, Meral Bayrak Feribaş, Kamil Çolak, *Ruşuk Ayamı Tirsinikliğinde İsmail Ağa ve Dönemi (1796-1806)*, İstanbul 2009, s.167-168.

⁹ Tabakoğlu, s.268-269.

vergilerinin toplanmasında önemli görevler üstlenen yerel ayanın taşradaki etkisi artmış, valiler karşısındaki pozisyonu güçlenmiştir.¹⁰

İnebahtı Muhafızlarının İmdâd-ı Hazariyye Gelirlerine Tırhala ve Eğriboz Sancaklarından Yapılan Takviyeler

Balkanlarda Adriyatik Denizi kıyısında yer alan ve 1499 yılında II. Bayezid tarafından fethedilen İnebahtı, iki defa düşman tarafından işgal edilmekle birlikte 1699 yılında Karlofça Antlaşması'yla tekrar geri alınmıştır.¹¹ Bu antlaşmayla yeniden Osmanlı toprağı haline gelen İnebahtı, konumuzu teşkil eden dönemde bir Osmanlı sancağıydı. Yukarıda bahsedildiği üzere barış zamanlarında sancak muhafızlarının masraflarının karşılanması amacıyla sancak dahilindeki kazalardan *imdâd-ı hazariyye* vergisi toplanırdı. 1797 tarihinde İnebahtı Sancağı'ndaki kazalardan İnebahtı muhafızları için toplanan *imdâd-ı hazariyye* vergisi çok az olduğundan, muhafızların *kapu halkıyla* beraber ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmıştır. Bu durum onları sıkıntıya sokmuş, muhafaza görevini yapamayacak duruma kadar getirmiştir. Hükümet İnebahtı muhafızlarının bundan sonra görevlerini sorunsuz bir şekilde yerine getirebilmeleri için sancağa bağlı kazalardan toplanan *hazariyye* vergisine ilave olarak çevre kazalardan da muhafızlar için makul miktarda maaş tahsis edilmesini şart koşmuştur. Buna göre 1212 senesi Muharrem ayı (1797) başından geçerli olmak üzere hem İnebahtı kazalarından, hem de çevre kazalardan senede 3 taksit olarak *hazariyye* vergisi toplanması karara bağlanmıştır. Çevre kazalardan ilave *hazariyye* vergisi olarak toplanan miktar maaş defterine kaydedilmiş, bu defter Divan-ı Hümayun Kalemî'nde bir kopyasıyla beraber koruma altına alınmıştır. Ayrıca bu düzenlemenin bundan sonra bir kanun olarak uygulanması gerektiği belirtilmiştir. Bu arada görevinden azledilen ve yeni göreve atanan muhafızların, göreve atandıkları tarihten itibaren *kıste'l-yevm* hesabı üzere, yani çalıştıkları gün kadar hisselerine düşen miktarı almaları öngörülmüştür. Hesapları takip edebilmeleri için defterin bir suretinin muhafızlara gönderilmesi uygun görülmüştür.¹²

İnebahtı muhafızlarına maaş tahsis edilen ilk bölge Tırhala Sancağı'dır. Tırhala Sancağı'nın merkezi olan Tırhala Kazası'nda yaşayan halk senede üç taksit olarak İnebahtı muhafızlarına 2500 kuruş *imdâd-ı maaş*, yani *imdâd-ı hazariyye* ödemekle yükümlü kılınmıştır. Tırhala Kazası bir *derbend* olup sakinleri gerek Rumeli valisi ve gerek Tırhala mutasarrıflarına barış zamanlarında *imdâd-ı hazariyye* vergisi ödediklerinden başka savaş zamanlarında da bu görevlilere *imdâd-ı seferiyye* vergisi vermekteydiler.¹³ Hükümet Tırhala Kazası'ndan İnebahtı muhafızlarına *imdâd-ı hazariyye* tahsis ederken bu durumu dikkate almış gözükmektedir. Zira kaza sakinlerine yüklenen vergi diğer bazı kazalarla karşılaştırıldığında çok yüksek değildir.

Tırhala merkez kazasından başka sancak dahilinde yer alan Yenişehir Kazası'ndan da 7 nahiyesiyle birlikte İnebahtı muhafızları için maaş tahsis edilmesi uygun görülmüştür. Maaş tahsisi yapılırken burada da kazanın durumu dikkate alınmış,

¹⁰ İnalçık, *Military and Fiscal Transformation...*, p.324-325, 327. Benzer bilgiler için ayrıca bkz. İnalçık, "Centralization and Decentralization...", p.27.

¹¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Stanford J. Shaw, *Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye*, c.I, (çev. Mehmet Harmancı), İstanbul, 1994, s.116, 145, 247-248, 299, 306.

¹² Başbakanlık Osmanlı Arşivi Mühimme Defteri (BOA. *MHM.*), Nr. 203, s. 390.

¹³ BOA. *MHM.*, Nr. 203, s.390.

nahiye sayısının çokluğu nedeniyle İnebahtı muhafızlarına ayrılan rakam 4000 kuruş olarak belirlenmiştir.¹⁴

Yine Tırhala sancağında yer alıp İnebahtı muhafızları için maaş ödemesi yapmasına karar verilen diğer bir yerleşim yeri Alasonya Kazası'dır. Kazanın ödeyeceği miktar 1250 kuruş olarak karara bağlanmış ancak kazanın durumu hakkında ayrıntılı bilgi verilmemiştir.¹⁵

Sancak dahilindeki diğer bir kaza olan Dömenek Kazası da Tırhala Kazası gibi bir *derbend* olup Rumeli valisi ile Tırhala mutasarrıflarına barış zamanlarında *imdâd-ı hazariyye*, savaş zamanlarında da *imdâd-ı seferiyye* vergisi ödemekteydi. Kazanın bu durumu dikkate alınmış, sakinlerinin İnebahtı muhafızları için 300 kuruş maaş tahsis etmeleri yeterli görülmüştür.¹⁶ Böylece, İnebahtı muhafızlarına verilmek üzere Tırhala Sancağı kaza ve nahiyelerinden elde edilen toplam miktar 8050 kuruşa ulaşmıştır.

İnebahtı muhafızlarına 3 taksit halinde ödenmek üzere maaş tahsis eden ikinci bölge Eğriboz Sancağı olmuştur. Eğriboz Sancağı'nda ilk olarak İzdin Kazası'ndan İnebahtı muhafızları için maaş tahsis edilmiş, bu rakam 1250 kuruş olarak belirlenmiştir. Eğriboz Sancağı'nda maaş tahsisi konusunda İzdin Kazası hariç diğer bütün kazalardan tahsis yapılırken kaza ile ilgili makul bir gerekçe sunulduğu dikkat çekmektedir. Bunlardan bir tanesi, sancağın kazaları arasında yer alan Esedabad Kazası'nın maddi gücünün yetersiz olması nedeniyle İnebahtı muhafızlarına ödenecek olan 600 kuruşluk maaşın aynı sancak dahilindeki kazalardan Morih Kazası'yla yarı yarıya paylaşılarak ödenecek olmasıdır.¹⁷

Dikkat çekici olan diğer bir husus İnebahtı muhafızlarına ödeme yapacak kimseler arasında kaza ve nahiye sakinlerinin yanında mukataa köylerinde yaşayan kimselerin de yer almasıdır. Örneğin, Eğriboz Sancağı'nda bulunan Kokoş Mukataası köylerinin başka yerlere ödemeleri olmadığından bu köylerden 4000 kuruş toplanmasına karar verilmiştir ki, diğer yerlerden toplanan maaşlara göre bu rakam oldukça yüksektir.¹⁸

Eğriboz Sancağı'ndan İnebahtı muhafızları için maaş tahsis edilen diğer bir kaza Talinde Kazası'dır. Bu kaza bir *derbend* olmakla birlikte ana yol üzerinde bulunmaması ve *imdâd-ı seferiyyesi* olmaması nedeniyle İnebahtı muhafızlarına 750 kuruş maaş ödemekle yükümlü kılınmıştır. Sancağın diğer bir kazası olan Salina Kazası'nın da İnebahtı'ya katkı sağlayabilecek ekonomik gücü olduğu belirtilmiş ve 1750 kuruş maaş tahsis edilmesi uygun görülmüştür.¹⁹

İnebahtı muhafızlarına maaş takviyesi yapması istenen diğer bir kaza İnebahtı-Salina yolu üzerinde bulunan Kul Hızıroğlu Kazası'dır. Büyük bir kaza olmayan Kul Hızıroğlu Kazası'nın bir *derbend* olmadığı ve herhangi bir yere *imdâd-ı seferiyye* vergisi ödemediği belirtilmiş, buna bağlı olarak buradan İnebahtı muhafızları için 500 kuruş maaş tahsisine karar verilmiştir. Benzer durum İstefe Kazası için de söz konusudur. İstefe Kazası ana yol üzerinde bulunmakla birlikte *derbend* olmaması ve bir yere *imdâd-ı*

¹⁴ BOA. *MHM.*, Nr. 203, s.391.

¹⁵ BOA. *MHM.*, Nr. 203, s.391.

¹⁶ BOA. *MHM.*, Nr. 203, s.391.

¹⁷ BOA. *MHM.*, Nr. 203, s.392.

¹⁸ BOA. *MHM.*, Nr. 203, s.392.

¹⁹ BOA. *MHM.*, Nr. 203, s.392.

seferiyye ödememesi nedeniyle İnebahtı muhafızları için 2250 kuruş ödemekle yükümlü kılınmıştır.²⁰ Anlaşıldığı kadarıyla Kul Hızıroğlu Kazası'nın küçük olması ödediği miktarın az olmasına, İstefe Kazası'nın ana yol üzerinde bulunması ve dolayısıyla ekonomik gücünün iyi olması ödediği miktarın daha yüksek olmasına neden olmuştur.

Eğriboz Sancağı'nda yer alıp İnebahtı muhafızlarına destek sağlayan bir başka kaza Livadiye Kazası'dır. Bir *derbend* kazası olan Livadiye Kazası ana yol üzerinde bulunmakla birlikte *imdâd-ı seferiyye vergisi* ödemekle yükümlü değildi. Buradan hareketle kaza halkının ekonomik gücünün yeterli olduğu düşünülmüş ve İnebahtı muhafızlarına 3000 kuruş ödemesi uygun görülmüştür. Sancak dahilinde yer alıp İnebahtı muhafızlarına maaş desteği sağlayan kazalardan sonuncusu Atina Kazası'dır. Atina Kazası'nın yıllık masrafı az olduğundan İnebahtı için bu kazadan 5000 kuruş tahsis edilmesi karar bağlanmıştır ki bu miktar İnebahtı muhafızları için tahsis edilen rakamlardan en yüksek olanıdır. Sonuç olarak Eğriboz Kazası'ndan İnebahtı muhafızları için tahsis edilen toplam maaş miktarı 19.100 kuruş olmuştur.²¹

Sonuç

Osmanlı Devleti özellikle askeri alandaki harcamaların ortaya çıkardığı mali sorunları aşmak için zamana ve şartlara göre pratik çözümler arama yoluna gitmiştir. Taşradaki devlet görevlilerinin maaşlarında bulunan askerlerin masraflarının karşılanması barış zamanlarında önemli bir sorun olmuş, bu duruma çare olarak *imdâd-ı hazâriyye* vergisi ihdas edilmiştir. Bu verginin ilgili kişilerin masraflarını karşılamada yetersiz kaldığı durumlarda ise başka kazalardan takviye yapılması yoluna gidilmiştir. Çalışmanın konusunu teşkil eden İnebahtı muhafızlarının 1797 tarihli *imdâd-ı hazâriyye* gelirleri yeterli gelmeyince, hükümet kazanın muhafazasında bir sıkıntı yaşanmaması için Tırhala ve Eğriboz sancaklarından *maaş tahsisi* adı altında ilave *hazâriyye* vergisi toplama yoluna gitmiştir. Hükümetin bu konuda yaptığı düzenlemeye göre ilgili sancakların köy, nahiye ve kazalarından belirli miktarlarda ücret talep edilmiştir. Hükümetin, her bir birimin ödeyeceği miktarı belirlerken çok yönlü bir değerlendirme yaptığı ve mümkün olduğunca adil davranmaya çalıştığı anlaşılmaktadır. Zira hal-i hazırda *imdâd-ı hazâriyye* ve *imdâd-ı seferiyye* vergisi ödeyen ya da *derbend* görevi olan yerlerin vereceği maaş miktarı oldukça alçak seviyede tutulmaya çalışılmıştır. Yine maddi gücü yetersiz olan kazalara kolaylık sağlamak amacıyla, maaş miktarının bir başka kaza ile paylaşmak suretiyle ödenmesi kararlaştırılmıştır. Öte yandan Yenişehir Kazası'nda olduğu gibi nahiye sayısı fazla olan ve başka yerlere ödemesi olmayan yerlerin İnebahtı muhafızları için tahsis edeceği miktar ödemede zorluk çekmeyecekleri düşünülerek yüksek tutulmuştur. Bunun gibi yıllık masrafı az olan Atina Kazası'ndan yüksek oranda maaş tahsis edilmiş, mukataa köylerinin de başka yerlere ödemesi olmadığından yine İnebahtı muhafızları için fazla miktarda maaş tahsis edilmesi yoluna gidilmiştir. Hükümet, *düstûrî'l-amel* adını verdiği kanun niteliğindeki bu düzenlemeyle sancaklarda görevli devlet adamlarının geçim sıkıntısı çekmemelerini, bu vesileyle bağlı buldukları bölgeyi en iyi şekilde idare etmelerini ve korumalarını sağlamaya çalışmıştır.

²⁰ BOA. *MHM.*, Nr. 203, s.393.

²¹ BOA. *MHM.*, Nr. 203, s.393.